

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenišvo Ljubljana

Uredništvo in aprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Ichnja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davček posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3172

Organizacija in članstvo.

Parkrat se je že pisalo v našem glasilu o tej zadevi. Pa se mi zdi, da je še ta zadeva vedno aktualna. Mogoče danes bolj, ko kdaj poprej.

Ker ima večina naših učiteljskih društev sedaj svoje občne zbornice, in tudi večina mlajših tovarišev sedaj vstopa v našo organizacijo, zato se mi zdi potrebno, da skupno obnovimo — ker to preradi pozabljam — kake dolžnosti ima članstvo do svoje organizacije, obenem pa tudi, kaj lahko članstvo od svoje organizacije zahteva.

O postanku naše organizacije, o njeni potrebi, ki jo je spravila na svet, se hočem dotakniti čisto kratko te točke, to pa zato, ker se organizaciji dela tolikokrat krivica, kot bi ona nas potrebovala in ne pa mi njo... Pa učiteljsvo jo potrebuje, še posebno mlado učiteljsvo.

Organizacija vzdržuje v človeku nesebičnost, vzgaja značaj, ker zatira v njem izrodke egoizma in vzdržuje smisel za skupnost.

Treba je vedno žrtve, da se prihaja k sestankom, k zborovanjem. Zalostno, da so tudi v naši organizaciji tovarišice, ki se tega ne zavedajo, posebno glede poseščanja zborovanj. Za vse mogoče sestanke je dovolj časa, za par ur mesečno, ki naj bi bile posvečene lastni stanovski organizaciji, pa ni časa.

Če pa nam preti nevarnost, da bomo prikrašani v enem ali drugem, tedaj bi bilo potrebno, da stopimo vsi na branik, ali tudi tedaj jih ne bomo videli. Pravijo pač, da jim nič ne koristi, če so včlanjeni v organizacijo. Kadar pa se kaj doseže, pa se ravno ti ne vprašajo, ali jim koristi ali ne, ampak vam brez sramu reko, da jim to itak pripada, da jim to itak gre. Zalostno, a resnično!

Da organizacija tudi izobrazuje, mislim, da mi o tem pač ni treba izgubljati besedi. Sprožiti hočem samo nekaj točk, ki so v tako tesni zvezi z našim dobrim ali slabim uspehom, ki so bolj ali manj znane, pa se na žalost nanje pozablja.

Eden prvih pojavov dobrega člana je, da je nesebičen in napram tovarišem-icam obziren.

Postranska reč je, kako delajmo, glavno je, da si v dno duše prepričan, da nam je potrebno delati. Vsak naj dela tako (seveda v okviru društvenih pravil), kakor misli, da je najbolje. Tako bomo največ dosegli, vsak naj dela iz ljubezni do organizacije. Ne sme pa nas brigati to, kako eni ali drugi sodijo o našem delu. Če sem storil to, kar sem zmožel po svojih močeh, sem storil svojo dolžnost, da sem le zadovoljen sam pri sebi. Te notranje zadovoljnosti mi nihče ne more vzeti. Naša organizacija naj bo zveza dela in zaupanja v zmago; nad slehernim članom naj bedi kot Damoklejev meč zavest, da je njegovo delo neobhodno potrebno.

Veseli je dela jemljejo taki člani, ki mislijo, da velika večina ostalih članov nima nobene razsdodnosti, da dela vse narobe in da so edino oni, ki razvidijo položaj. Taki člani so naravnost škodljivci društva. Kdor si ne upa s pametnimi razlogi zastopati svojega mnenja in si pridobiti med člani večine, tak s svojimi čisto otročjimi šikanami tudi ničesar ne doseže, razen tega, da društveno gibanje zastaja.

Zalosten pojav v društvu je čisto tudi to, da nekateri člani mesto da bi svoje zmožnosti udeleževali, le bolj zabavljajo, a se ne

oprimejo nobenega dela. Treba si je iztrgati iz srca zavist, otrestiti se prehude kritike in krepko prijeti za delo. Napačno je misliti, da naj sloni vse društveno delo na odbornikih ali celo na samem predsedniku. So slučaj, ko mora predsednik sam voditi tudi tajniške posle. Zalostno — a resnično!

Vsak član se mora dalje zavedati, da ni sam, da ima dolžnosti tudi do bližnjega. Iz ljubezni do drugih mora vse storiti, kar bi jim utegnili prijati, opustiti pa, kar bi jim moglo škodovati, kar bi jih žalilo ali spravilo v nevoljo. Vsak tvoj korak bodi premišljen, dobrohoten in ljubezniv.

Medsebojno tovarištvo je predpogoj uspešnega društvenega delovanja. In to tovarištvo pokažimo tudi na zunan. Tam, kjer se gre za čast tovarišice, naj mu bo tovarišica res tovarišica, ki se potegne za njega. Če znajo drugi, kadar je treba, tako skupno nastopati, naj bi mi, od katerih ljudstvo pričakuje, da se res ljubimo, da smo si res tovariši, tega ne pokazali...

Kar medsebojno tovarištvo največkrat kvarji, je prevzetnost. Komur je za stvar, ta bo z veseljem hodil na zborovanja, naj bo predsednik ta ali oni. Mi se ne birmo zato, da razpravljamo na naših zborovanjih osebne zadeve, ne zbiramo ne zato, da bi politizirali ali modrovali, ampak zato, da vzbudimo vse učiteljsvo, da se vname za stanovska in pedagoška vprašanja.

Gotovo pa je, da bo društveno delovanje le tedaj uspešno, če so v odboru le taki ljudje, ki uživajo zaupanje večine, zato si pa člani sami volijo odbornike. Vsem se pa nikoli ne more ustreči, a tudi tisti, čegar želja se ni uresničila, bo z veseljem deloval za procvit društva in se pokoril odredbam društvenega odbora in večine, saj se ne gre za posameznika, ampak za vse društvo.

Marsikdaj vade kaka žaljiva opazka — saj smo vsi ljudje, polni slabosti — a pravi tovarišica ne bo zato vzkipek, ker se zaveda, kako škodo bi napravil društvu. Najprvo se sporečeta dva člana, ta potegne na svojo

stran tega, oni drugega, pa imamo v društvu dva tabora. In kako potem delati?

Da bo društvo cvetelo, mora vladati v njem veselje in volja. Zato naj skuša vsak 1. da prinese v zborovalno dvorano veder obraz, s tem na vse navzoče ugodno vpliva; če pa se pokaže z mrkim očesom, pobit in potlačen, bodi prepričan, da si vsem pričujočim pokvaril tiste ure skupnega življenja.

2. Podlaga razvitja vsake organizacije je red, disciplina! K društvenim zborovanjem prihajaj zato vedno ob pravem času. Ne zamujaj! Brez mene bodo že naredili. Ni res! Drugi čakajo in potem odhajajo nejevoljni domov in drugič se tudi ti poslužijo take razvade.

V društvu mora biti nadalje parlamentarno, demokratično življenje. Nasprotniki moramo biti takim pojavom v društvu, kjer se komandira. Člani se morajo zavedati, da nimajo samo ušes, ampak tudi usta. A če naglašam, da imajo pravico govoriti pri vsem, kar se zgodi in se mora zgoditi v odboru, prav tako naglašam tudi dolžnosti, katere se morajo izpolnjevati, ako hoče organizacija obstojati.

Sklepom društvenega odbora se moramo pokoriti. Duh discipline je potreben za vse naše življenje. Seveda se pa mora tudi odbor ozirati na člane in ne sme delati po svoje, oziroma na lastno pest. (Velja tudi za vse naše višje društvene instance!) Če bi se to zgodilo, tedaj jim pa zaključimo: »Ne zahtevajte od nas, da bi z veseljem sodelovali, kjer se delajo računi in načrti brez nas in se vendar računa pri izvajanju na našo pomoč.«

Za nalogo si moramo obenem postaviti, da si ne damo odvzeti tega, kar se je po dolgem in težkem boju priborilo. Gledati moramo danes še posebno na to, da se doseže tudi za naš stan primerno in dostojno gmotno stanje.

To pa se ne da doseči s frazami in praznim govorenjem, ampak z resnim delom, ki naj bo prvo delo in prva naloga vsakega izmed nas.

Z. Kotnik.

Tudi gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo v Drafski banovini lepo napreduje.

(Sklep uvozne, a tečaja za učiteljice gospodinjstvo nadaljevalnih šol.)

V prostorih zavoda »Vesne« v Mariboru se je vršil od 18. do 29. avgusta t. l. uvodni tečaj za učiteljice, ki so že delovale ali žele v bodoče delovati na gospodinjstvo nadaljevalnih šolah. V tem uvodnem tečaju naj bi se prosvetne delavke seznanile z miselnostjo kmetijskega ljudstva, prodre naj bi v dušo kmetijske žene, dobile vpogled v kmetisko družino, spoznale nje delo, trud in trpljenje, pa tudi veselje do lastnega ognjišča, rodne zemlje in kmetijskega doma. V to svrhu so se vršila vsak dan predpoldne in popoldne primerna predavanja po naslednjem razporedu:

1. Pomen nepokvarjenega kmetstva za zdrav organizem človeške družbe. Bistvo kmetijskega stanu. Dežela in mesto. Izobraževalno-vzgojno delo med kmetiskim ljudstvom. (Podavatelj referent za kmetisko nadaljevalno šolstvo g. Jože Krošl.)

2. Občestvo na kmetih, družina, vas. Občestvena državljanska vzgoja. (Pod. g. prof. Jože Jeraj.)

3. Narodopisje. Pomen. Odsev kmetijske duše v kmetijski kulturi. Kako gojiti umetniški čut na kmetih. Ljudski občaji, narodne noše. (Pod. g. prosvetni inšpektor dr. Franc Kotnik.)

4. Kmetiska žena v slovenski literaturi. (Pod. g. prof. dr. Ivan Dornik.)

5. Kmetiska poslopja in pohištvo. (Pod. g. prof. Fran Baš.)

6. Razvoj kmetijskega stanu. Sedanji gospodarski položaj. (Pod. g. ing. Primož Simonič.)

7. Zdravstvo. Higijena žene. Bolezni v kmetijski hiši. Nega dojenčkov in otrok sploh. Nega bolnikov. (Pod. primarij g. dr. Josip Benčan in dr. Vrtovec.)

8. Socialno skrbstvo na deželi. (Pod. ravnatelj dečjega doma g. Sl. Dimnik.)

9. Metoda pouka na gospodinjstvo-nadaljevalnih šolah, učni pripomočki. (Pod. učiteljica ga. Anka Mešičkova.)

LISTEK.

Narodne šole za slabonadar eno deco.

(Pomožne šole.)

(Objavil prof. Dragoljub Branković, inšpektor ministrstva prosvete in šef odelka za abnormalno deco v Beogradu — »Nar. Prosveta«, br. 65/1930.)

Ako ne smatramo kot prvi začetek poslovanja brezuspešno prvo prizadevanje za osnovanje zavodov v svrhu vzgoje kretenov koncem 18. in začetkom 19. stoletja v Franciji, Ameriki in Nemčiji, potem je bila Nemčija neoporečno prva, ki je začela z ustanavljanjem pomožnih šol. »Oče pomožne šole«, Heinrich Stötzner*, učitelj gluho-nemih v Leipzigu, je l. 1864. v svoji razpravi: »Šole za

slabosposobno deco« napravil prvi stvarni poizkus in načrt za osnovanje pomožnih šol. Da ne bi žalil staršev, je Stötzner nazval to deco »slabosposobno« (schwachbefähigt) mesto, da bi rabil izraz »slabonadarjen«, »slaboumen« (schwachsinnig). S tem je izzval diskusijo v pedagoških krogih, v katero je posegel tudi dnevni tisk. Del javnosti je zavzel Stötznerjevo stališče, drugi del je pa smatral za pregrešno izločevati otroke, ki niso sposobni, da enakomerno napredujejo in sodelujejo z normalnimi otroki. V diskusiji se je pokazala zmešnjava pri naznačevanju pomena in naloge tem šolam, kakor so jo tolmačile šolske oblasti, občine in učitelji sami. Mislili so, da bi bile te šole potrebne le kot pomoč normalnim šolam, kjer naj bi deca dobila predpisano znanje in se usposobila za povratek v normalne šole. Kjer so se pojavile take šole, povsod se je tolmačil njih pomen v gornjem zmislu, kar je izzvalo ponovno borbo o tolmačenju nalog pom. šol. Pri tem se je pojavilo mnogo monografij, v katerih se je razpravljalo o bistvu in nedostatkah slaboumenih, praktični primeri so tudi dokazali, da otroci, ki so se povrnili iz pomožnih šol v normalno narodno šolo, niso mogli napredovati v osnovni šoli. Berlin sam je zastopal spočetka to pogrešno stališče. In otvarjal v narodni šoli »vzporedne razrede« za slabonadarjeno deco; medtem pa ima danes Berlin največ samostojnih pomožnih šol na svetu, kar znači, da je uvidel pogrešnost svojega prvotnega mišljenja. Skoro 30 let se je borila ideja samostojnih pomožnih šol za uveljavljenje v javnosti, dokler ni premagala z utemeljenimi razlogi nasprotno mišljenje ter utrdila dejstvo, da je pomožna šola

umestna edino le kot samostojen zavod za izobrazbo slabonadarjenih. Tip slabonadarjenega je ugotovljen v medicinski, kakor tudi pedagoško-psihološki literaturi. Besedo »slabonadarjen« (slaboumen) je treba razumeti kot izraz intelektualno defektne bitja, ki se ostro razlikuje z ene strani od normalnih, z druge strani od kretenov ter kaže napram zgornjim znaten plus, a napram normalnim minus sposobnosti. Normalni karakterizirajo take tipe kot abnormalne, defektne. Nedostatki slabonadarjenega se kažejo v spominu, aperepciji, čustvovanju in volji. Njihovo opazovanje je prazno, njihova pažnja je osredotočena tudi pri odrastlih le na zunanost in čutnost, nikoli pa ne prodro v bistvo stvari; tako se predajo brez odpora slučajnim vtisom. Ti vtisi ustvarjajo v njegovi zavesti le temno, medlo sliko. Če si kaj zapomijo, se jim to čisto razbline ter izgine. Najčudneje je pri slabonarjenem vse nejasno in netočno, zapomni si le deloma vsako stvar. V duševnem življenju se ne more povzpeti do višjih pojmov in idej, do višjega čustvovanja in volje. Pri njih ne obstoji nikak smoter življenja, nikdar si ne morejo ustvariti filozofskega pogleda na svet. Na žalost se tudi ne morejo povzpeti do pravega smisla in čutenja skupnosti; kratko rečeno: ne morejo pravilno pojmovati vsebine in vrednost življenja. Slabonadarjeni žive dan za dnem vedno pod vplivi in vodstvom drugih, ali vsaj naslonjeni na druge. Praznata njihove duše nima: solze, sočustvovanja za tovariša, njim je vsaka bolečina bližnjega tuja, nepojmljiva. Tipična znaka slabonadarjenih sta pasivnost in slabost mišljenja. Slabonadarjeni ne vodi borbe proti družbi radi boljše ureditve; tem

10. Pravilnik za gospodinjstvo-nadaljevalno šole. Poslovanje. (Pod. g. referent Jože Krošl.)

Tečaja se je udeležilo 22 posvetnih učiteljic in 3 šolske sestre in sicer:

Bandel Marija iz Brežic, Bojce Stefanija iz Petrovč, Boršner Josipina, Bratanič Marija iz Ormoža, Grošelj Nada iz Maribora, Hrast Ivanka iz Makol, s. Horvat Rozalija iz Ptuja, Jager Marija iz Stor, Janko Marija iz Starega trga pri Račeku, Kocijančič Julija iz Trzina, Kotnik Ana iz Sv. Jakoba v Slov. goricah, Kralj Marija iz Vurberga, Kulovec Vika iz Volte vasi, Mercina Danica iz Graho-vega, Molan Marija s Pobrežja, Piano Ana iz Petrovč, Piano Mara iz Smartna ob Paki, Plavšak Marta iz Trbovelj, Potočnik Pavla z Donačke gore, Premrov Marija iz Graho-vega, Stancer Ana, Stukelj Vida iz Franko-lovega, s. Toplak Romana iz Slov. Bistrice, Vodopivec Olga iz Sodražice, Vodušek Anica z Donačke gore.

Dne 29. avgusta se je tečaj skupno s tečajem za učitelje kmetijskih nadaljevalnih šol slovesno zaključil ob prisotnosti pomožnika bana g. dr. Otmarja Pirkmajerja, ki je imel ob tej priliki daljši, globoko zamišljeni govor, iz katerega bodi tukaj posnetih le nekaj stavkov:

»Posebno skrb moramo posvetiti v naši državi kmetijstvu. Agrarna zemlja ima nebroj latentnih sil in skritih zakladov, ki se dajo izkoristiti. Zato pa je treba, da je naš kmetovalec naobražen, da je v zvezi s sodobnim napredkom svoje panoge, da je skrben gospodar, da je v svoji potrošnji racionalen in da izkoristi vsako priliko za pridobivanje in ojačanje svojega gospodarskega položaja. Zato posveča naša uprava posebno pažno prosvetljenju našega kmetijskega prebivalstva. Kmetске in gospodinjstvo nadaljevalne šole so glavno sredstvo, potom katerega se naj širi sistematična kmetiska prosveta na deželi. Posebne kmetijske in gospodinjstvo šole so pač v stanu posameznikom nuditi temeljitejšo kmetijsko, oziroma gospodinjstvo naobrazbo, vendar v naših prilikah ne bodo mogle v kratkem času bistveno izpremeniti splošnega kulturnega nivoja našega kmetovalca. Zato moramo kmetisko in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo z vsemi silami pospeševati, ker pričakujemo od njega najhitrejši učinek, ki bo rodil za kmeta praktične sadove...

Za napredovanje narodne prosvete je zato nadaljevalno šolstvo posebne važnosti. Učitelj dobiva vpliv na zrelejšega mladeniča, bodočega gospodarja, kateremu bo ostal trajen svetovalec in prijatelj. Učitelj sam se bo s takim obvečanjem še mnogo bolj poglubil v dušo kmetovalca, spoznal njegove potrebe, pospeševal njegove težnje ter mu bo ob strani stal tudi v težjih časih... Naša kmetiska dekleta in naše kmetijske žene slove po svojih vrlinah. Upam si brez pretiravanja trditi, da je kmetiska žena ona, potom katere je mogoče dati našemu selu bistveno drugo lice ter ga spraviti na višjo stopnjo v vsakem pogledu... Zaradi tega vam prav posebno polagam na srce, da cenite tudi vašnost in pomen dela na gospodinjstvih nadaljevalnih šolah, ker one niso namenjene samo napredku kmetijske žene in kmetijskih deklet, temveč vsega kmetijskega doma in njegovega gospodarstva... Povsem se zavedam težav, ki so zvezane z vašim delom, in vem, da je treba mnogo idealizma in vztrajnosti, ako hočemo priti do uspehov in to naj vas bodri

več je desinteresiran, asocialen, a pri tem ne antisocialen. Lahko se reče: večina slaboumenih je psihopatov, a vsi psihopati niso slaboumeni. Pedagogika se je izkazala kot nezadostna za izobrazbo slaboumenih. Pri tako defektnih bitjih se ne more doseči cilja normalne šole, ker vzgojna sredstva pedagogike normalnih ne zadoščajo in tudi niso dovolj močna za izobrazbo slabonadarjenih.

Od slabonadarjenih ne moremo in tudi ne smemo pričakovati, da se mnogo nauče. Dovolj, ako se lahko orientirajo v rodnem kraju in ako pojmujejo najenostavnejše odnose skupnega življenja ter razumejo enostavno čtivo ter zadoste enostavnim zahtevam v pisavi. Dalje zadostuje, da znajo kupovati vsakdanje potrebščine v trgovini, pojmujejo in računajo proste odnose z metrom in utežmi ter poznajo na uro in koledar. Vsako bolj abstraktno in miselno delo moramo opustiti.

Za nesrečne starše, za družbo in otroka same pomeni pomožna šola mnogo. Pomožna šola pomeni intelektualno, moralno in ekonomsko rešitev slabonadarjenih, pomeni rešitev življenja; pomožna šola se bojuje proti prosjačenju, prostituciji in zločinstvu. Ena taka šola več, ena kaznilnica manj, kakor bi prilično rekel Diderot. Zapadne države pojmujejo to nalogo pravilno, ker hočejo z ustanavljanjem pomožnih šol reducirati izdatke za azile, kaznilnice in ječe, za katere uporabijo mnogo večje vsote, kakor za vzdrževanje pomožnih šol.

Vstop slabonadarjenega v pomožno šolo znači zanj dvig čustvovanja, razvijanje samozavesti in samozaupanja. Z vstopom v to spec. šolo postane otrok vreden član druž-

* Opomba uredništva: Heinrich Ernst Stötzner, šolski svetnik, rojen 2. junija 1832 v Großhain-u (Sachsen). Od l. 1851. do svoje upokojitve l. 1901. je neprestano deloval v dobroti slaboumenih ter je s svojimi številnimi publikacijami mnogo pripomogel k razvoju pomožnega šolstva v Nemčiji. Sprva je služboval na drž. vzgojevališču za slaboumene v Hubertsburg-u, od l. 1855. pa na gluho-nemnicah v Leipzigu in Dresdenu, kjer se je predvsem posvetil gluho-nemnim manjnadarjenecem.

ter naj vam da potrebne duševne in telesne sile za uspešno delovanje v vašem lepem poklicu.

Od profesorskega zbora je nato govoril še g. ing. Simonič, na kar sta se v imenu učiteljskega zahvalila v izbranih besedah, kraljevski banski upravi, posebno še gospodu podbanu in slednjič tudi vsem predavateljem, ravnateljem meščanske šole g. Melhior Rismal iz Slov. Bistrice in gdč. Vika Kulovic iz Vlče vasi.

Potem je g. podban razdelil udeležencem obiskovalna izpizčevala in se pri tem z vsakim razgovorjal o krajevnih razmerah in o možnosti njegovega udejstvovanja na kmetijskih in gospodinjstkih šolah.

V obednici »Vesne« se je nato v najbolj-

O enotnosti samoučil in neprilikah.

(Dopis iz vrst učiteljstva.)

Kdor je kedaj imel opravka z otroci v šoli, ve, kako težko je v začetku šolskega leta napraviti pri njih red glede samoučila, med temi zlasti kar se tiče zvezkov, ker je tozadevno takoj v začetku šolskega leta treba v vsakem razredu storiti nagle ukrepe. Da je za zvezke, potrebne za šolske naloge, radi enotnosti, reda in hitre nabave potrebno skupno naročilo za ves razred pri tej ali drugi tvrdki, je jasno, potrebno je pa še iz razloga, da se lahko nabavljajo zvezki revnim učencem, ki jih iz pičle dotacije učiteljstva ne more.

Lansko leto je — očitno inspiriran od trgovskih krogov — ne da bi bilo pri tem moglo povedati svoje mnenje tudi učiteljstvo, izšel odlok — s katerim se mu skupno nabavljanje samoučil prepoveduje.

Enako je tudi s knjigami. Kdor ve, koliko revnih učencev je danes v naših šolah in kako malenkostne subvencije dobivajo baš knjižnice ubožnih učnih knjig na posameznih šolah in kako male so te zaloge, temu bo jasno, da le te nikakor ne morejo kriti potrebe za vse pomoči potrebne otroke in jim dajati na posodo brezplačne izvode učnih knjig, ki jih koncem leta vračajo. Razumel bo tudi nabavljanje knjig premožnejšim učencem za razrede skupno, da se je pri eventualnih 10 eksemplarih posameznih knjig dobivalo tudi običajen brezplačen izvod za ubožne učence ali pri 10% prihranilo kaj zanje med tekočim šol. letom. Žalibog, da so ukinjeni listki pri učnih knjigah za brezplačne izvode. Zadnje čase je začela pozornost obračati na to Učit. gospod. poslovalnica, ki se je pa učiteljstvo poslužuje le pri nakupu uradnih potrebščin.

Ni je vrste, ki bi bila nastopila proti učiteljstvu tako brutalno, kot so to storili trgovci s šolskimi potrebščinami. Letos je izšel drugi odlok, ki dovoljuje nabavo samoučil sporazumno s starši. Učiteljstvo je mislilo, da bo vsaj sedaj tozadevno mir in red.

Ali zmotilo se je. Očitno nekdo med zainteresirani nima miru, če ne izide — »v svrhu reklame seveda« — vsako leto kak članek, ki pogreva lanski tozadevni preje citirani odlok. Kajti v »Jutru« je 12. t. m. izšel zopet tak monsturni, čegar dopisnik opozarja javnost na lanski odlok in se pri tem ne sramuje sledeče denunciacije: »in učno osobje ne sme na primer zaradi barve ovitka, zvezkov in podobnega pošiljati učence le v gotove trgovine«.

Dopisnik očitno o enotnosti zvezkov nima pojma. Kaj je učiteljstvo radi tega pre-

šem razpoloženju vršil lepo uspeli banket pod vodstvom ravnateljice gospe Rapočeve, ki je kot gospodinja pozdravila gospoda podbana in vse navzoče. Tu se je g. podban z vnesnimi besedami najprej spomnil Nj. Vel. kralja Aleksandra I. in z »Živijo« vzklili na kraljevo rodbino je sledila pesem za pesmijo. In pesem — tako je poudarjal g. podban ob slovesu — naj zveseli, bodri v delu nas, naj prinese žarek veselja in zadovoljstva v sleherni kmetško hišo.

Tako je naglo preteklo čas in s prisrčnim »Na svidenje pri praktičnem tečaju! Na svidenje pri občestvu!« so se razšli tovariši in tovarišice po vsej Dravski banovini. Da bi njihov trud bil poplačan z dobro uspelim delom med narodom!

stalo lansko leto, ko so učenci nosili v šolo za šolske naloge zvezke z raznobarnimi ovitki — ali razne velikosti, brez pivnikov — ki so jih posamezne trgovine, bodisi vsled nejasne izjave otrok, bodisi vsled napačnega umevanja svojih nastavljenec — ali da se iznebe zvezkov, ki radi barve ovitkov ne gredo — le tem dajali v nakup, o tem zaenkrat molčimo. Radi bi pa vedeli, kateri trgovski nastavljenec bi bil zmožen nabaviti n. pr. za vse učence I. in II. razreda enotne zvezke, tako, da bi to naročilo izvedli otroci sami sedaj v začetku šol. leta.

Odločno pa moramo odkloniti zadnji stavek tega dopisa, ki se glasi: »Gremij trgovcev vljudno prosí, da mu prizadeti javijo eventualne poedine primere, ki bi nasprotovale gornjim odredbam.«

Kdo so ti prizadeti? Ali morda starši, ki bi jim bila s skupnim naročilom odvzeta skrb in pot za to nabavo. Ali morda otroci, ki so veseli, da se takih naročil iznebe. Ali morda trgovci s šolskimi potrebščinami sami?

Kajti med tem ko uprav oni, ki se pri tožujejo, še danes prav uslužno izvršujejo taka skupna naročila in dopuščajo, da nekdo poziva nje same, naj take slučaje javijo gremiju trgovcev — ali je morda mislil, da bi to ovajanje opravili starši ali celo otroci. Vsa stvar izgleda že malo smešna, če se spomnimo na časopisno reklamo te vrste trgovcev. Le kako je to, da je le tem dovoljeno dajati reklamo v časopise, v dopisu pa poziva, naj prizadeti enako reklamo med učiteljstvom — ki je pa seveda nikjer ni — ovadijo gremiju trgovcev.

Način teh časopisnih lanskih in letošnjih člankov je za učiteljstvo — pa nič manj za trgovce te vrste — skrajno ponižujoč. Za učiteljstvo zato, ker poziva na denunciacijo proti njemu — torej se ga javno v časopisih sumniči protipostavnih dejanj, ki jih pa ne zakrivlja.

Le čemu ta gonja? Ali ni ta reklama ponižujoča tudi za trgovce?

Če je le tem morda toliko za tiste odstotke, ki so jih dajali pri tem nakupu in jih je učiteljstvo uporabljalo za podporo revnim učencem, naj bi mirno oznanili, da jim teh odstotkov enostavno ni mogoče več dajati, ali pa to sporočili v trgovinah.

Zavedati bi se pa morali, da bi pri vseh eventualnih takih protestih, katerih posledica je bil lanski odlok, morali med se poklicati tudi učiteljstvo, ki bi bilo na pristojnem mestu vsaj lahko pojasnilo vzrok takih skupnih nabav.

Monopol šolskih zvezkov.

Ministrstvo prosvete je z odlokom z dne 17. avgusta t. l. št. 26207 naročilo vsem srednjim šolam, da se morajo odslej vse šolske stvari pisati na štirih tipih vezbank, ki jih ima v zalogi državna štamparija šolskih knjig. Sekcija trgovcev s papirjem in pisarniškimi potrebščinami pri Gremiju trgovcev v Ljubljani je z ozirom na težak položaj, ki je s tem

nastal za vsa obrtna in trgovska podjetja, ki se pečajo z izdelovanjem ali prodajo teh predmetov, predložila kr. banski upravi spomenico s prošnjo, naj kr. banska uprava izdejuje, da se vezbanke tipa državne štamparije pri nas ne uvedejo. V utemeljitvi te prošnje se navaja:

1. odlok bi ubil našo industrijo zvezkov,

ni neobhodno potrebno. Pouk ima pretežno praktični značaj. Da se more pri pouku v teh šolah individualno postopati, ne sme presejati število učencev v razredu 15. Razred, ki vsebuje več učencev, se mora deliti.

Pomožna šola je predhodnica današnji aktivni ali delovni šoli. Izzvala je jače delo v otroški psihologiji, s čimer je pobudila normalno šolo k intenzivnejšemu delu in so njena sredstva prešla tudi v normalno šolo. Ako bi hoteli pazljivo zasledovati pot modernih šolskih idej, nas mnogovrstno povede v pomožno šolo in v ostalem v medicinsko pedagogiko. Radi tega se pomožna šola mora smatrati za pedagoško in socialno pomožno ustanovo.

Za tako posebno ustanovo se mora izobraziti posebna strokovna učiteljska osobnost. Vse zapadne države se žurijo, da izobrazijo za pomožne šole strokovne učitelje. Ti učitelji morajo imeti več znanja iz psihologije, psihopatologije in v obče širše znanje iz pedagogike in pedspatologije. Radi tega se na zapadu zlasti po svetovni vojni ustanavljajo posebni tečaji za usposabljanje nastavljenecv teh šol. Tudi naša država ne zaostaja v tem delovnem pravcu, četudi nekoliko zakasnelo. Preteklo leto (1929./30.) se je otvoril tečaj za izobrazbo učiteljev za delo v pomožnih šolah in oddelkih za slaboumno deca. Sprejetih je bilo v ta tečaj 18 učiteljev in učiteljic in 2 češkoslovaška učitelja. V prihodnjem šolskem letu (1930./31.) se sprejme v ta tečaj 40 učiteljev. Trideset učiteljev se bo pripravljalo poglavitno za delo pri slaboumnih, a kot vzporedna stroka je usposabljanje za izobrazbo gluhtonemih ali slepih; pet kandidatov ima kot glavno stroko izo-

ki je doprinašala do sedaj ne le obćim interesom, marveč s plačevanjem davkov tudi državi največje žrtve, ker je v času najtežjih kriz vzdrževala z največjo požrtvovalnostjo svoja podjetja. Kaj naj napravi industrija in trgovina s sedanjimi velikimi zalogami, katere si je pripravila, ker ni do zadnjega momenta vedela, da bo izdan gornji odlok ministrstva prosvete.

2. obstoji zakonito določilo, ki jasno pravi, katere vrednotnice in tiskovine se smejo monopolizirati in pri čemur je izrečno dostavljeno, da so šolski zvezki od tega izvzeti.

3. odlok bo pa tudi prizadel šole in učence same, ker blago ne bo vedno in pravočasno na razpolago. Mnogim trgovcem ne bo mogoče blaga nakupiti, ker nimajo vsi sredstva, da bi plačevali vezbanke že pri naročilu ali pa potom povzeta.

Nadalje se v spomenici poudarja, da je trgovina s papirjem in pisarniškimi potrebščinami prosta obrt in da ne gre za posamezne predmete, ki spadajo v obseg te trgovine, vpeljati monopola.

Sekcija prosí končno kr. bansko upravo, da se njena vloga reši čimprej, da glede preskrbe s šolskimi zvezki ne nastane zastoj, ker si do končice rešitve tega vprašanja nikdo ne bo naročil novih zvezkov.

Splošne vesti.

— Uradniški zakon. Kakor smo že v zadnji številki poročali, je projekt novega uradniškega zakona že gotov. Kategorije odpadejo in bodo uvedeni mesto njih čin. razredi. S posebno odredbo, ki bo tvorila sestavn del zakona, bo odrejena prevedba iz dosedanjih kategorij in skupin na odgovarjajoče čin. razrede. Plačilni razredi bodo urejeni tako, da pride sedanji III. kat. v plač. razr. od X. do VI., II. kat. od IX.—V., I. kat. od VIII. do I. Rodbinske pokojnine prevzame poseben pokojninski fond.

— Sokol kraljevine Jugoslavije je vložil posebno spomenico na g. min. predsednika, v kateri se zavzema za nujno rešitev aktualnih učiteljskih vprašanj, ureditev stanarine potom pravilnika, izboljšanje materialnega stanja učiteljstva in izobrazbi odgovarjajoče razvrstitve po novem čin. zakonu, poudarja joč, da ta vprašanja onemogočujejo popolno udejstvovanje učiteljstva pri prosvetnem delu.

— Izkazi članov za poslovno leto 1930/31. Doslej so poslala poverjeništvu izkaze učiteljska društva slovenjgraško, ormoško in ptujsko. Ostala društva posnemajte!

— Ako niste prečitali v zadnji številki Učit. tov. članek »Boj proti Učiteljski gospodarski poslovalnici«, prečitajte ga danes, ker je v zvezi z današnjim člankom o enotnih samoučilih v šolah. Vsak zaveden tovariš mora biti informiran glede »Učiteljske gospodarske poslovalnice«, kake namene ima.

— Raba šolskih zvezkov. Z ozirom na poziv, ki ga je priobčil gremij trgovcev v Ljubljani v zadevi nakupovanja zvezkov po učiteljstvu, se je zglasila dne 16. septembra t. l. deputacija ljubljanskega učiteljskega društva pri načelniku prosvetnega oddelka g. dr. Lončarju ter mu tolmačila mišljenje učiteljstva glede zvezkov, ki morajo biti za isti predmet enotni, kar zahteva tudi šolski nadzornik ob priliki nadzovanja pouka.

— Navajanje staršev in otrok k denunciacijam proti učiteljstvu. Dnevni listi so priobčili sledečo notico: »Ob začetku šolskega leta opozarja Gremij trgovcev v Ljubljani učence, dijake in njihove starše, da učno osobje po odloku bivšega velikega župana in šefa prosvetnega oddelka ne sme pobirati po šolah nikakih prispevkov za skupno nabavljanje šolskih potrebščin, kakor tudi ne sme agitirati za kako poedino tvrdko. Vse trgovine s šolskimi potrebščinami imajo blago, ustrežajoče šolskim predpisom, in učno osobje ne sme na primer zaradi barve ovitka zvezkov in podobnega pošiljati učence le v gotove trgovine. Dijaki in njihovi starši imajo

pravico nabavljati šolske potrebščine pri onem trgovcu, pri katerem sami hočejo. Gremij trgovcev vljudno prosí, da mu prizadeti javijo eventualne poedine primere, ki bi nasprotovale gornjim odredbam.« Ta notica pač ne dela časti niti onim, ki so povzročili objavo in ne listom, ki so jo priobčili. Ako bo potrebno, bomo ustregli prizadetim s podatki, kako one tvrdke, ki se pritožujejo, prav rade sprejemajo in izvršujejo skupna naročila za vse učence v razredu in se še nadalje priporočajo. Opozarjamo na današnji tozadevni članek.

— Lèsica-Molè: Prva srbska ali hrvatska čitanka za slovenske osnovne šole je bila odobrena po predlogu Glavnega Prosvetnega Sveta z odlokom Ministrstva Prosvete ONBr. 10.215 z dne 22. marca 1929.

— Tečaji za izobrazbo učiteljev defektne dece. Ministrstvo prosvete je z odlokom O. U. br. 56.123 od 28. jul. t. l. ter na osnovi §§ 14. in 162. zak. o nar. šolah otvorilo v Beogradu celoletni tečaj za izobrazbo učiteljev defektne dece. Tečaj bi se moral otvoriti 15. septembra 1930 ter bo trajal do kraja junija 1930. Sprejetih bo 30 učiteljev za pouk slabonadarnjene dece ter kot stranski predmet gluhtonome ali slepo, pa 5 za slepe ali gluhtonome in stranske slabonadarnjene. Prijavljenci morajo imeti maturo, uspos. izpit in ne nad 5 let službe ter odlično oceno. Dobivali bodo svoje redne prejemke. Ob kraju tečaja se vrši diplomski strokovni izpit.

— Otvoritev novih pomožnih šol. Ministrstvo prosvete je otvorilo nove pomožne šole v Beogradu (4 razr.), Zagrebu, Subotici in Novem Sadu (2 razr.), v Vel. Kikindi in Vel. Bečkereku (1 razr.).

— Za referenta v odseku za defektno deca ministrstva prosvete v Beogradu je imenovan Anton Skala iz Maribora, ki je že nastopil službeno mesto.

— Društvo učiteljic bo imelo sejo v nedeljo dne 21. t. m. ob 9. uri dopoldne v sobi Mladinske Matice (Učit. tiskarna). Poleg drugega je na programu tudi razgovor o kongresu Nar. Zenskega Saveza, ki se bo vršil v Zagrebu od 13.—15. oktobra. Na kongresu se bo obravnavalo več vprašanj, ki so zanimiva zlasti za učiteljice, zato bi bilo priporočljivo, da se jih čim več udeleži kongresa. Vse podrobne informacije dobite v nedeljo pri seji. — Odbor društva učiteljic.

— Številka 7. našega stanovskega lista pri naša povodom moje 75letnice nekaj podatkov iz mojega življenja, ki pa niso povsem točni. Resnici na ljubo popravljam, da sem služboval v Trbovljah-Vode 44 let, ne pa 43, da po gimnazijskih študijah nisem vstopil v 4. letnik učiteljskega, ki ga takrat še ni bilo, ampak v enoletni učiteljski tečaj, da nisem napravil mature z odličnim uspehom, ampak z navadnim, da moja prva žena ni bila polkovnikova, ampak stotnikova hči, brez generalštabnega naziva in da sem prošil l. 1883. za nadučiteljsko mesto v Trbovljah-Vode na migljaj gosp. nadzornika Ambrožiča, ne pa Grossa, Sicer pa izrekam cenj. poročevalcu za tako laskavo priznanje mojega delovanja na šoli Trbovlje-Vode najiskrenejšo zahvalo. S tovariškim pozdravom znamovam Ivan Kern, šolski upravitelj v p. Vojnik, dne 13. sept. 1930.

— Šolskim upravljajem v litijskem srežu! Članarino za Sl. Šol. Mat. sem prejel dosedaj le od 8 tov. upraviteljev. Prosim tudi druge, da zadevo uredi vsaj do 30. sept. Glej okrožnico Sreskega načelnika v Litiji od 5. aprila 1930, prov. štev. 563. Poverjenik: Rostohar Dragotin.

— Nujno rabim 24 Schreinerjevih čitank II. del II. izdaj. kralj. zal. šol. knjig v Ljubljani 1924. Knjige so lahko že rabljene. Po nujno z navedbo cene je poslani na upravitelja nar. šole v Koprivnici pri Rajhenburgu. Istotam oddam 19 računice I. del Černivec iz l. 1924. a 7—Din in 17 računice II. del Černivec iz l. 1925. a 10—Din, popolnoma nove, trdo vezane. Za te knjige pridejo v poštev 1 do 3 razrednice.

— O letošnji statistični tabeli bi se morali tudi marsikaj pomeniti že zaradi enotnosti. K temu nas navajajo tudi štiri vprašanja na zadnji strani formularja: pripombe k temu stat. formularju. V podrobnosti spuščati se na tem mestu ne kaže, pač pa se naj prenese zadeva v učit. društva ali na sestanke šol. upraviteljev — ki bi morali biti subvencionirani — pod predsedstvom sres. šol. referentov. Čas je tudi, da se lotimo vprašanja o šol. učnih knjigah, ker je nujno potrebno, da izginejo iz vseh šol vsi surogati in plagijati, ki so nastali po vojni. — Šijanec Ljudovit.

— Mornariška obrtna šola v Tivatu potrebuje enega stalnega učitelja za predavanje predmetov, ki so predvideni za 4 razrede srednjih šol in sicer: Aritmetika, geometrija, zgodovina, zemljepis, učni jezik in lepopisje. Kandidat mora imeti kvalifikacijo za učitelja, mora biti naš državljan in ne sme biti starejši od 40 let. Predpisno kolkovane prošnje naj se pošljejo takoj poveljstvu pomorskega arzenala v Tivatu. Nastop službe 30. septembra t. l. Ostali pogoji so razvidni iz službenega vojnega lista št. 35-1930, ki je na razpolago pri pristojnih poveljstvih vojnih okrožij in na vseh orožniških postajah.

— Risarski tečaj v Ljubljani. Na intervencijo je kraljevska banska uprava oddelek VIII. v Zagrebu naknadno nakazala udeležencem iz Savske banovine podporo po Din 1000— pod br. 13.639-VIII. 1930. Čim dospe denar, ga razdelimo. — Kus Viljem.

A. Črnivec, Petdelna računica za osnovne šole, I. in II. del (ločeno kakor doslej). Bano-